

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

М.А.Бокотей, О.Б.Принада

ДИЗАЙН
СКЛЯНИХ ПРИКРАС

Методичні рекомендації

Львів – 2021

УДК 745:748/666.1.058

Рецензенти: Н.М. Бенях – кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри художнього дерева Львівської національної академії мистецтв

А.В. Єфімова – кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри менеджменту мистецтва Львівської національної академії мистецтв

Розглянуто на засіданні кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв (протокол № 7/2021 від 03 березня 2021 р.)

Затверджено Вченою радою факультету декоративно-прикладного мистецтва Львівської національної академії мистецтв (протокол № 14 від 09 березня 2021 р.)

Бокотей М.А., Принада О.Б.
ДИЗАЙН СКЛЯНИХ ПРИКРАС

Методичні рекомендації студентам освітньої програми "Художнє скло" до вивчення курсу "Проектування художнього скла", а також студентам інших освітніх програм у рамках вивчення дисципліни "Дизайн скляних прикрас" із каталога вибіркових дисциплін іншої освітньої програми – Львів: ЛНАМ, 2021. – 40 с.

Викладено навчальний матеріал щодо історичних передумов, стилістичних характеристик, технологічних особливостей, актуальних тенденцій і базових понять у дизайні скляних прикрас.

Видання призначене для студентів освітньої програми "Художнє скло" та інших програм спеціальності 023 "Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація" та 022 "Дизайн".

© М.А. Бокотей, О.Б. Принада, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Базові поняття в дизайні виробів з художнього скла	6
Історичний ракурс проектування скляних прикрас	8
Стилістичні характеристики прикрас	14
Прикраси ручної роботи та додаткові конструкційні елементи	23
Технологічні особливості проектування скляних прикрас	27
Актуальні тенденції у світовому дизайні скляних прикрас	31
Висновок	34
Список літератури	36
Рекомендовані джерела	37
Контрольні питання	38

ВСТУП

Методичні рекомендації "Дизайн скляних прикрас" охоплює теми четвертого модуля навчальної дисципліни "Проектування художнього скла" для студентів другого курсу освітньої програми Художнє скло та дисципліни "Дизайн скляних прикрас" каталога вибіркових дисциплін іншої освітньої програми Львівської національної академії мистецтв.

Метою курсу є створення естетичних та довершених прикрас, використовуючи асоціативно-образне та просторове мислення, уяву, фантазію, художні навички моделювання виробу та володіння базовими техніками обробки художнього скла (термічне формування, розпис, холодна обробка, гута).

Основним завданням при проектуванні скляних прикрас ставиться досягнути лаконічних по формі та виразних по декору комплектів скляних прикрас. Програма передбачає практичне втілення в матеріалі комплекту скляних прикрас, застосовуючи вибрані техніки.

За результатами вивчення курсу студент повинен ЗНАТИ:

- історію розвитку та стильові відмінності скляних прикрас;
- специфіку проектування композицій у різних техніках художнього скла;
- сучасні, зокрема новаторські, тенденції та напрямки розвитку проектування виробів;
- професійну термінологію;
- правила техніки безпеки при роботі з інструментами та матеріалами;

ВМІТИ:

- виробити власну образно-асоціативну мову;
- узгоджувати графічну мову проектної частини з специфікою матеріалу та технікою виконання творів;
- володіти відповідними техніками та технологічними прийомами.

*Оксана Хомич, "Геліконія", кваліфікаційна робота
ОР Магістр, 2014 р., керівник О.Принада*

БАЗОВІ ПОНЯТТЯ В ДИЗАЙНІ ВИРОБІВ З ХУДОЖНЬОГО СКЛА

За енциклопедичним визначенням, «дизайн – це творча проектно-конструкторська діяльність, яка направлена на удосконалення предметного середовища, що оточує людину, і створюється засобами промислового виробництва» [4]. Слід підкреслити, що проектування художнього скла, як процес, повністю відповідає процесу дизайну та його етапності, де присутні три цикли – довиробничий, виробничий і післявиробничий, а також опрацьовані такі чинники як ергономічність, коштовність та економічність. При розробці зразків тиражних чи індивідуальних виробів з художнього скла враховуються основні категорії об'єкта дизайну: образ – де уявлення про художньо-образну модель формується автором проекту; функція – де задум дизайнера передбачає ужиткову складову проекту; конструкція, структура форми виробу, організована відповідно до його функції; технологічна концепція, де необхідне обґрунтування впровадження зразка у промислове виробництво, обумовлене специфікою конкретного скловиробничого підприємства та доступними технологічними можливостями та у першу чергу – естетична вартість об'єкту проектування, як мистецького твору.

Поряд з використанням поняття «дизайн» слід розуміти значення терміну «ужиткове мистецтво», яке відноситься до художнього проектування утилітарних предметів, поширених у повсякденному використанні. У той час як твори образотворчого мистецтва не мають ніякої функції, окрім забезпечення естетичного або ідейного змісту для глядача, твори ужиткового мистецтва зазвичай є функціональними об'єктами, які були творчо розроблені з урахуванням обох критеріїв – естетики та функціональності.

Відтак, в художньому склі необхідно розрізняти наступні поняття:

дизайн художнього скла – проектування виробів для тиражування в умовах промислового виробництва;

твори ужиткового мистецтва – індивідуальні, естетично привабливі, але в основному функціональні вироби, виконані в поодиноких екземплярах або невеликих серіях, при тому зазвичай поза лаштунками промислового виробництва (студійна форма творчості);

твори декоративного мистецтва – індивідуальні нефункціональні об'єкти в середовищі людини, виконані з метою прикрашання, отримання естетичного задоволення;

твори образотворчого мистецтва – індивідуальні авторські об'єкти, наділені ідейним, образним, концептуальним навантаженням.

Безперечно, існують твори, виконані в синтезі основних понять, де "міжпонятійна межа" може бути доволі невизраза. При необхідності визначення приналежності таких об'єктів до конкретного напрямку слід керуватися перш за все сукупністю домінуючих ознак.

У випадку проектування скляних прикрас насамперед варто визначити напрямок, у якому автор має намір реалізувати проект. Якщо планується створити виріб, який може впроваджуватися у тиражне виробництво (навіть невеликими партіями), необхідно враховувати низку факторів, пов'язану з умовами конкретної виробничої бази. Тут повинні бути дотримані також усі засадничі принципи проектування виробів для масової продукції, включаючи ергономічність, економічну доцільність, концепцію комунікаційної складової (упакування, цільові групи, маркетингові особливості тощо). Якщо автор планує реалізувати проект концептуального характеру, слід насамперед зосередитися на пошуку ідейних рішень, образних інтерпретацій, трансформації вибраних об'єктів. При цьому утилітарність має цільове (перспективне) значення, а сам виріб може лише задавати напрямок розвитку ідеї для створення ужиткового предмету. Водночас необхідно пам'ятати, що функція прикрас лежить у предметній площині, тож кінцевою метою проекту чи то концептуального, чи виробничого, завжди буде використання людиною в реальному житті.

Підсумовуючи, варто особливу увагу звернути на те, що скляні прикраси – це насамперед не авторський твір, не дань національним традиціям, чи експериментальний прорив. Це – елемент одягу, який підпорядкований законам і тенденціям індустрії моди. Найважливіше завдання дизайнера у цьому випадку – йти в ногу з часом, слідкувати за останніми віяннями, дотримуватися актуальних тенденцій, а якщо й вдаватися до експерименту, то з розумінням можливих ризиків.

Проектуючи скляні прикраси, керуйтеся трьома ключовими поняттями:

елегантність, вишуканість, легкість!

ІСТОРИЧНИЙ РАКУРС ПРОЕКТУВАННЯ СКЛЯНИХ ПРИКРАС

Історія наводить той факт, що одними з перших прикрас, створених свідомо людиною, було саме скляне намисто. Тому присутність цього матеріалу у дизайнерів прикрас органічне і автентичне.

Скло – це прекрасний матеріал для творчого самовираження художника. Його неповторні властивості - прозорість або заглишеність, оптика, блиск, велика кількість засобів декорування в гарячому і холодному стані дають змогу експериментувати з формою, кольором, фактурою. Скло легко поєднується з іншими матеріалами: металом, деревом, шнуром. Тобто політ фантазії митця просто необмежений.

Для створення hand-made біжутерії застосовуються дуже різноманітні матеріали: метал, дерево, пластик, натуральне каміння, нитки, тканина, кераміка. Проте за оригінальністю на перше місце можна поставити скло.

Тож для любителів індивідуальності та екстравагантності біжутерія – основа стилю. Серед пропозицій відомих кутюр'є, ювелірних будинків та промислових масових виробників прикраси ручної роботи високо цінуються у всьому світі. Одиначність екземпляру та оригінальний задум підкуповує найбільш вибагливих жінок.

Історія біжутерії, як і всіх прикрас взагалі, почалася в кам'яному віці, близько 40 000 років тому. Сучасна археологія стверджує, що саме тоді кроманьйонці почали робити прикраси з каменю. Часи йшли, змінювалися епохи і культури, але людство продовжувало удосконалюватися у створенні творів мистецтва - ювелірних прикрас із усіляких природних матеріалів: мушель, зубів, слонової кістки, каменю, глини.

Найвидатніші цивілізації Стародавнього Єгипту, Греції, Риму залишили нам зразки прикрас, дивовижних за красою та складністю виконання. Стародавній Єгипет став родоначальником сучасних скляних прикрас - саме там вперше відкрили техніку виготовлення скляних ниток з намистинами непрозорого блакитного, зеленого або бірюзового кольору. Найдавнішими скляними предметами є намиста і кулони, створені ще в до династичну епоху. До нас дійшли скляний глечик і намистина з ім'ям фараона Тутмоса III. Такі намиста носили представники царського дому, і вони були не стільки прикрасами, скільки амулетами. Це були предмети розкоші, доступні тільки дуже впливовим і заможним людям. Розквіт виробництва худож-

нього скла припадає на період Нового царства (XVIII династія). Ця епоха залишила нам численні предмети: чаші, флакони, намиста, трубки, вази, посудини для пахощів, сережки, перстні, амулети, матеріал для інкрустацій і накладок, що імітує напівкоштовні камені, зокрема яшму і лазурит.

Єгиптяни знали також мозаїку зі скла. Різнобарвні скляні пластини розігрівалися до сплавлення, а потім витягувалися для отримання тонких і дуже довгих смужок, нерідко зображували просто ієрогліфи. Ці твори відрізнялися дивовижною ретельністю виконання, але в той же час єгиптяни ніколи не прагнули досягнути прозорості скла.

Особливої майстерності досягнули ювеліри на півночі Італії – у Венеції в епоху Відродження. Славні традиції венеціанських складувів, які століттями зберігали своє мистецтво, стали відправною точкою в розвитку сучасної біжутерії. Саме вони почали видавати скло за дорогоцінні камені.

Існує декілька технологій, застосовуваних при виготовленні Муранського скла:

агатове – скло з різнокольорових шарів, розміщених в різних площинах, що виглядає як агат;

авантюринове – скло надзвичайної краси, що отримується шляхом дода-

Намистини Римського періоду, Північне Причорномор'я, I ст. н.е.

Колекція Львівського історичного музею

вання в скляну масу мідної крихти, яка кристалізується при високій температурі, дає ефект свічення золотистих піщинок;

філігранне скло, отримане шляхом введення в масу прозорого скла тонких кольорових ниток, які представляють собою хаотичне плетиво, або правильну сіточку. За допомогою деяких технологічних тонкощів після видування виріб набуває унікального забарвлення і сітчасту фактуру;

мозаїчне скло (технологія міллефіорі) - тонкі прутики листового різнокольорового скла, в поперечному перерізі мають форму квіточки, зірки, кола чи іншої геометричної фігури, нарізаються на міліметрові скибочки і вплавляються в інші скляні форми;

кракеллаж – занурення гарячого предмета в холодну воду, що призводить до охолодження і розтріскування зовнішнього шару скла;

пулегозо – створення сіточки бульбашок на поверхні скла.

У XV столітті муранське скло надзвичайно високо цінувалося у всій Європі. Венеціанські дожі підносили його як дорогоцінні подарунки важливим персонам, які відвідували місто. Сучасників вражало, що зі скла - малоцінного, по суті, матеріалу – муранським майстрам вдавалось створювати справжні витвори мистецтва. Ще через сто років слава венеціанського скла стала насправді світовою. Його намагались придбати всюди як предмет розкоші. Однак дуже скоро венеціанське скло змушене було поступитися кришталю, виготовлення якого спочатку займалися лише англійські склодуви. Згідно з історичними фактами, кришталь винайшов Джордж Равенкрофт, який першим став використовувати більш досконалі вихідні матеріали. Замість поташу винахідник застосував оксид свинцю, внаслідок чого вийшло гарне скло з бездоганними світловідбиваючими властивостями. Більш того, кришталь легко піддавався детальної обробці і тонкій гравіровці, завдяки чому таке скло дуже скоро виявилось поза конкуренцією.

У XVII в. було зроблено відкриття, яке зумовило цілий переворот скляної промисловості. Михайло Мюллер в 1683 р. вперше зварив тверде (калієво-кальцієве) скло, яке відрізнялося чудовою чистотою і не відомою раніше прозорістю в товстостінних виробках. Це скло відоме під назвою богемський кришталь.

Масивний гранований богемський кришталь швидко витіснив з європейських ринків легкі, ніжні й тендітні вироби з острова Мурано. Якщо до XVII в. скляна промисловість Західної Європи головним чином наслідувала венеціанське скло та виготовляла посуд на венеціанський манер, то тепер усюди стали наслідувати богемський кришталь.

XVIII століття стало розквітом ювелірного мистецтва в Європі - тут навчилися виготовляти якісну імітацію дорогоцінних каменів - діамантів, сапфі-

рів, смарагдів, рубінів. Величезну роль у розвитку біжутерії зіграли також чеські склодуви.

В історію ввійшов ювелір Жорж Страсс – винахідник скляних прикрас, які імітують дорогоцінне каміння. Народився в Ельзасі і на березі Рейну він знайшов шматочки мінералів, які по блиску і грі світла нагадували діаманти, і зміг виготовити імітації зі скла з високим вмістом калію і свинцю. Для поліпшення блиску виготовлених кристалів їх поверхня покривалася тонким шаром металу. У 1730 р. почав випуск підроблених дорогоцінних каменів. У 1734 р. отримав титул королівського ювеліра. На жаль, в історію як батько біжутерії він не увійшов і запам'ятався нащадкам тільки своїми авантюрами.

На розвиток біжутерії надзвичайно великий вплив здійснив уродженець чеської Богемії – Даніель Сваровскі, який в 1891 році винайшов і сконструював машину, що дозволяє з неймовірною для того часу якістю обробляти кристали кришталю. У 1895 році він побудував у маленькому тірольському селі Ваттенс фабрику з виробництва виробів з кришталю, що імітують дорогоцінне каміння.

Вироби мали грандіозний успіх у Парижі, Відні, Санкт-Петербурзі, Нью-Йорку. За влучним зауваженням одного з сучасників, "блиск виявився важливішим", кришталь виглядав так само, як діаманти, а значить, міг цілком легально виконувати ту ж соціальну функцію! Чудесні стрази стали одним з найпоширеніших прикрас вечірніх суконь, сумочок, жіночих тифельок, шпильок для волосся і брошок. Фабрику завалили замовленнями. Розмах виробництва не відволік творця ілюзій від теоретичних вишукувань - і в 1911 році Даніель Сваровскі разом з синами Вільгельмом, Фрідріхом і Альфредом зуміли знайти оптимальне поєднання вихідних сумішей для варіння кришталю надприродної прозорості. Секрет не вдалося розгадати ні богемським, ні венеціанським склоробам. А саме в ньому ховалися розсипи вогників, таїлися холодні сталеві відблиски і гра всіх кольорів веселки. До цих пір цей секрет нікому не вдалося розкрити.

Матеріал був зареєстрований як "Тіроль" - "Тірольський камінь", проте у всьому світі він гримів як "Swarovski".

Даніель Сваровскі – це людина, яка зуміла прищепити любов вищого світу до кришталевих кристалів, що імітує діаманти. При цьому на відміну від свого попередника - Жоржа Страса - Сваровскі ніколи не приховував, що його вироби виконуються з кришталю, і є лише імітацією діамантів.

Світ моди став особливо активно жалувати Swarovski, коли на компанію звернула увагу знаменита Коко Шанель, яка використовувала стрази австрійців у своїх нарядах.

Фрагменти браслетів,
с. Зеленче, Тернопільщина.
X-XII ст. Колекція Львівського
історичного музею

У 1920-ті р. Коко Шанель запропонувала ідею носіння біжутерії, яку, на відміну від коштовностей, можна було носити і з повсякденним одягом. За допомогою аксесуарів і доповнень плаття легко перетворювалося з повсякденного (з білим комірцем) в ошатне (з прикрасами і штучною квіткою), звільняючи жінку від необхідності переодягатися кілька разів на день. Це було сміливим порушенням традицій – безліч коштовностей з денними платтями на початку 20 століття носили тільки дами пристарілі. Коко Шанель вважала, що прикраси не повинні викликати заздрість, а повинні радувати жінку, надаючи ошатності навіть найпростішому одягу. Сама Шанель носила намиста з підроблених перлів разом зі справжніми прикрасами, доводячи, що підробки набагато ефектніші і гарніші справжніх прикрас. Як вона сама говорила, її «візантійський» смак найбільше проявився в прикрасах - в одязі вона була «мінімалістка» (саме К. Шанель стала автором концепції мінімалізму в моделюванні одягу), але коли мова йшла про біжутерію, вона ставала «максималістом», порушуючи всі традиції «доброго смаку».

В 1924 р. Коко Шанель відкрила майстерню з виробництва біжутерії і бутік, в якому продавалися її парфуми, в 1929 р. – бутік з продажу аксесуарів «від кутюр». Коко Шанель зіграла в цьому роль піонера. Втопившись від прикрас «Високого ювелірного мистецтва», вона вирішила виробляти кліпси, брошки і гарнітури, спроектовані за її власним смаком. Для неї ювелірні прикраси мали бути декоративними (орнаментальними) і кумедними. Вона говорила: «Я

охоче покриваю себе ювелірними прикрасами, тому що вони завжди на мені виглядають фальшиво, але і люблю їх носити, так само як шарф або пару панчіх». Шанель збільшила прикраси, позбавила їх звичної ювелірної витонченості. Зроблені з металів "під золото" і "під срібло", її знамениті ланцюги, як колись і стрази, зовсім не прагнули обманювати. Але їх складні плетіння, поєднання блискучих і матових поверхонь, гнучких і круглих, великих і дрібних елементів створювали певний художній образ.

З епохи Коко Шанель і до теперішнього часу біжутерія не втрачає своєї популярності: змінюється форма, матеріал, колір біжутерії, але суть залишається незмінною: недорога, але красива, що підходить до будь-якої нагоди, біжутерія зайняла чільне місце в гардеробі практично кожної жінки. Не випадково, слово «біжутерія» можна перекласти з французької як «коштовність». Звичайно, ювелірні прикраси з дорогоцінних металів так само зберігають свої позиції в порівнянні з біжутерією, але хіба натуральні матеріали дадуть таку свободу для польоту думки дизайнера? Тому, історія біжутерії триває.

Вікторія Грабко, "Гламур", кваліфікаційна робота
ОР Магістр, 2007 р. Керівник О.Принада

СТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРИКРАС

За багато століть свого існування декоративні вироби, призначені для прикраси зовнішності, пройшли різні етапи становлення, не раз видозмінюючись. Причин для таких змін було безліч. У першу чергу, це символічне значення, яке вкладалося в кожне окремо взяте виріб. Важливу роль грали і матеріали, які були в достатку на тому чи іншому історичному етапі розвитку людства. І, нарешті, завершальним фактором у виробництві ювелірних виробів стала мода, яка переходила з однієї країни в іншу, задаючи тон і стилістику на багато років, а часом і десятиліть.

Стилів прикрас безліч, до недавнього часу вони в основному відповідали художнім напрямками в культурному розвитку держав і народів. Розвиток прогресу призвів до численних напрямків в рамках конкретного стилю, що дало можливість отримати різноманіття стилів, форм і течій. Як основні історичні стилі прикрас виступають наступні: візантійський, грецький, єгипетський.

Візантійські прикраси створювалися під впливом східної культури. Масивні форми, яскраві вставки з дорогоцінних каменів, великі камені, декоративне оформлення виділяють візантійські прикраси. Улюбленими мотивами майстрів ювелірної справи стали сюжети релігійної спрямованості. Часто при створенні прикрас використовувалися ангели, хрести.

Для єгипетського стилю характерні загадковість і магічна атмосфера таємниці. Особливу увагу єгиптяни звертали на символіку зображень і каменів. У сучасному ювелірному мистецтві прикраси в єгипетському стилі характеризуються великою кількістю золотих відтінків, декору, наявність

емалі, яскравих каменів, що контрастують із золотом. Білі, чорні, сині, червоні відтінки властиві даному стилю.

Грецький стиль дав можливість з'явитися на світ різноманітним шпилькам для волосся, прикрасам для тіла, діадемами, намиста.

В епоху Середньовіччя стилі прикрас визначалися культурними особливостями народів. Прикраси в кельтському стилі відрізнялися великою кількістю різноманітних орнаментів. Кельти використовували в основному абстрактні візерунки, фантастичні сплетення, рідко відображали реальних істот і об'єкти. Хитросплетіння були символом духовного і земного Шляху людини.

Племена вікінгів вплинули на розвиток ювелірного мистецтва. Для прикрас використовувалися золото і срібло, мідь і бронза. Масивні підвіски, гривни, фібули були популярні у вікінгів. Для декорування предметів побуту та прикрас використовувалися однакові орнаменти: зображення рослин, черепашок, листя, але перевага віддавалася тваринному світу.

Для прикрас у готичному стилі характерні великі рельєфні форми. Серед прикрас особливою популярністю користувалися аграфі, пряжки, кільця, ланцюги, намиста. В якості тематичних зображень виступали серця, квіти, ключі, сплетення рук. Дорогоцінні камені вважалися особливими оберегами, тому кільця з вставками з каменів носилися у великій кількості.

Особливим прагненням до розкоші характеризується Вікторіанська епоха, яка дала початок різним прикрасам в оригінальному виконанні. На самому початку вікторіанської епохи дами віддавали перевагу золотим прикрасам. У середній вікторіанській період жінки носили прикраси з чорними оніксами. Прикраси стали доповнюватися купідонами і амурами, стрілами і сердечками. В якості емблем на прикрасах застосовувалися змія, якір.

Прикраси зі скла з вторинної переробки, Cled, США

Стимпанк – змішання стилю вікторіанської епохи з елементами зі світу механіки. До прикрас з символікою вікторіанської епохи додаються гайки й шестерні, пружинки, які надають виробу унікальності. Стимпанк отримав широкий розвиток, поступово проникаючи в усі сфери життя.

Для вираження почуттів людини якнайкраще підходить стиль Ар Нуво. У ювелірних виробах можна було зустріти зображення оголених жінок, рослин і квітів, метеликів і комах. Особливу ставку майстер-ювеліри робили не на використання дорогих матеріалів, а на віртуозне виконання прикраси. Рене Лалік відомий тим, що використовував при створенні ювелірних прикрас незвичайні для того часу матеріали: напівдорогоцінні камені, скло, панцир черепах, бурштин, ріг.

Стиль Ар Деко привніс в обробку прикрас різноманіття форм і матеріалів. За допомогою обробки і декору складалося враження розкоші і пишноти. Чисті кольори, геометричні лінії, динамічні штрихи стали маркерами стилю в ювелірних прикрасах. Залежно від культури і країни даний стиль набував своєрідні риси, трансформуючись то в китайський стиль, то в російський стиль, то в латиноамериканський. Російські візерунки, казкові мотиви, народні варіанти вишивки вразили французьких ювелірів, які створили унікальні серії прикрас.

Прості геометричні форми, чіткі лінії і сміливі кольорні рішення відносять біжутерію даного дипломного проекту до стилю ар-деко, який виділившись в суто декоративний стиль, до цих пір використовується при створенні ювелірних прикрас, підкреслюючи динамізм і стрімкість сучасної жінки.

Ошийник з кольорових намистин, Etro, Італія

Персні з муранськими намистинами поч. XX ст., Francesca Villa, Італія

Хоча в композиції не простежується особливо плавних ліній та елементів флористики, все ж джерелом натхнення слугували квіти, які з середини XVII ст. і дотепер являються одним із основних формотворчих елементів ювелірних виробів.

Спробуємо зануритися в історію розвитку рослинного мотиву у ювелірному мистецтві. З початку і до середини XVII ст. панівним являється квітковий мотив: підвіски у вигляді квітки з пелюстками-самоцвітами; ланцюга, ланки яких нагадують цілі гірлянди квітів; оправы з емалевими рослинними візерунками чи просто натуралістичне зображення квітів на плоских коробочках і медальйонах.

Поєднання білого фону з візерунком з троянд, гвоздик, модних тюльпанів застосовують майстри Данії, Голландії, Німеччини, закриваючи гладке золото красивішим і більш дорогим, на їх думку, емалевим килимом. Квітковий емалевий орнамент присутній і в конструктивній основі ажурних підвісок, на гладких або рельєфних металевих оправках навколо окремих каменів.

У другій половині XVII в. емаль в оправках відтісняється на другий план. Це

пов'язано з тим, що провідну роль в декорі стали грати дорогоцінні камені і, перш за все - алмаз; огранений камінь став центральним акцентом прикрас; ювеліри роблять акцент на блиску і грі каменів. Ця риса європейського ювелірного мистецтва майже не мала аналогів у стародавній або неєвропейській традиції.

У XVIII це були досить складні прикраси, цілком складені з квітів і листя, виконані з дорогоцінних каменів, золота, срібла. Деякі прикраси-букети підбрані з яскравих каменів: аметистові тюльпани, рубінові троянди, аквамаринові ромашки, бірюзові незабудки. Серед смарагдового листя можна розгледіти гранатову гусеницю, метелика з агатовими прозорими крильцями, мушку з халцедону.

Ювеліри XVIII в. у своїх роботах широко використовували прийоми лиття та карбування, ручного та машинного гравірування, застосовували матове

Оксана Зентик, "Вінок роду нашого", кваліфікаційна робота ОР Бакалавр, 2012 р., керівник О.Принада

і блискуче золото, а також золото зеленого, жовтого і червоного кольору, опалесцентні емалі, перламутр, гравірований і гладкий, з локальними накладками і мозаїчний.

У XIX в. масове виробництво біжутерії знизило не тільки ціни, а й якість продукції. У Європі наростало негативне ставлення до індустріалізації: виник рух «Мистецтво і майстерність». Його лідерами в Англії стали Вільям Морріс і Джон Рускін. Перевага віддавалася виробам нескладного дизайну з простими квітковими, давньокельтськими і середньовічними мотивами. А повернення до традиційних методів ручної роботи нібито виключав механізований процес в масовому виробництві. У моду увійшло срібло та необроблені камені.

У ювелірних роботах кінця XIX ст. очевидний інтерес до італійських місцевих стилів і відродження стилю *en tremblant*, з характерними квітковими мотивами і різними комахами, насадженими на пружинки, які «оживають» при русі. Були виявлені нові родовища дорогоцінних каменів: яскраво-зелені гранати в Сибіру, золоте тигрове око в Африці, чорні опали в Австралії і сапфіри в Кашмірі, які незабаром були відтворені зі штучних матеріалів. Зміни в суспільстві кінця XIX ст. – розвиток промисловості і зростання забезпеченого середнього класу, відродження високої моди і подальше виробництво синтетичних смол і пластику – підготували ґрунт для появи стилю ар-нуво – нового мистецтва нового покоління. Його відмітними осо-

бливостями є відмова від прямих ліній і кутів на користь більш плавних, «природних» ліній, інтерес до нових технологій. Натхнення художників флорою та фауною досягає апогею.

Основними сюжетами для прикрас у стилі ар нуво стали природні мотиви: квіти, комахи, змії і тварини. Вони втілювалися в нових, вільних, повних уяви формах; комахи, цілком пізнавані в 1860-х роках, в 1890-х перетворилися на фантастичні створіння. Метелики, бабки, цикади і павуки стали неповторними і вишуканими. Змії, з їх гнучкими тілами і райдужної лускою, служили символом життя, вічності, сексуальності. Мотивами для прикрас стали орхідеї, лілії, мімози, хризантеми, кульбаби, соняшники, маки та омели. Рослини і квіти, водорості і морські мешканці, з їх звивистими формами і лініями, нагадували про життя, русі, нерозривному зв'язку народження і смерті.

Оксана Зентик, кваліфікаційна робота ОР Магістр, 2014 р., керівник О.Принада

Намисто "Вишукано легкий", Alighieri, Великобританія
Персні з колекції "Мозаїчне коло", Maryam Nassir Zadeh, Іспанія

Рослини зображувалися не тільки в повноті цвітіння, але і у вигляді паростків, бутонів і прив'ялих суцвіть, символізуючи періоди життя: юність, зрілість і старість. Павичі і павині пір'я, лебеді ластівки завдяки своїм елегантним формам якнайкраще вписувалися в звивисті чуттєві візерунки на різнокольорових емалях

Природа для ювелірів – невичерпне джерело натхнення, а яскраві, пахучі квіти завжди в особливій пошані. Саме тому, флористичні мотиви в ювелірному мистецтві ніколи не втрачають своєї актуальності. Нові технології принесли з собою практично необмежені можливості в сфері обробки металу, а креативні майстри створюють все більш складні, оригінальні та стильні елементи.

ПРИКРАСИ РУЧНОЇ РОБОТИ ТА ДОДАТКОВІ КОНСТРУКЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ

Багато споживачів у світі надають перевагу ювелірним виробам ручної роботи, на відміну від виробів масового виробництва. Але що таке прикраси ручної роботи і чому вони стають такими популярними? Сьогодні використовується багато різних технік виготовлення ювелірних виробів, і ми розглянемо деякі з них. Біжутерія ручної роботи виготовляється художником без використання машин для масового виробництва. Стандартного шаблону чи вимог для прикрас ручної роботи не існує. Зовнішній вигляд може варіювати від простих наборів підвісок та браслетів до складних конструкцій, на обробку яких потрібні години чи дні та висока майстерність. Однак спільною рисою всіх виробів ручної роботи є те, що ювелір виготовляє кожен індивідуальний предмет власними руками, використовуючи елементарні інструменти.

Коли ви вирішите придбати ювелірні вироби ручної роботи – щоразу отримуєте унікальний пам'ятний знак. Майже завжди є невеликі варіації між кожним окремим твором одного і того ж зразка через характер виготовлення вручну. Особливо це прочитуватиметься у виробах з художнього скла. Необхідно також брати до уваги те, що купуючи предмети ручної роботи, покупець очікує отримати індивідуальну річ оригінального дизайну, при цьому з дотриманими вимогами до предметів ужиткового характеру, які буде комфортно носити на тілі.

Останнім часом художники-ювеліри при проектуванні прикрас часто звертаються до використання матеріалів з вторинної переробки. Зазвичай цільовою аудиторією для таких виробів є поборники екологічного руху, який все

більше набуває поширення в країнах Західної Європи та США. Разом з тим, застосування екологічно безпечних матеріалів зобов'язує виконавців до використання стійких і тривалих матеріалів. До таких часто належить власне скло з вторинної переробки.

Найпростішим видом прикрас ручної роботи є виріб, скомпонований з готових елементів. Це чудовий спосіб запропонувати унікальні та персоналізовані прикраси за доступною ціною. Зазвичай це передбачає створення намист, сережок та браслетів із заздалегідь виготовлених намистин, ланцюжкових та ювелірних знахідок. За кілька днів легко навчитися простим технікам складання, тому це ідеальний спосіб розпочати виготовлення ювелірних виробів власноруч. Необхідно пам'ятати також про аксесуари та конструкційні елементи прикрас. Найчастіше використовуються готові, виконані на виробництві металеві складові, проте ювелірні вироби, виконані повністю вручну, будуть набагато привабливіші для поціновувачів оригінальної авторської біжутерії. Комбінування матеріалів у виготовленні скляних прикрас – дуже потрібне завдання, яке вимагає певних знань і вмінь. Нижче запропоновано декілька найпростіших і доступних технік обробки металевих конструкційних елементів, які зручно комбінувати зі склом.

Популярним методом виготовлення конструкційних елементів прикрас ручної роботи є обмотування дротом. Більшість ювелірів використовують цей спосіб для створення підвісок або оберегів з каменів та намистин. Найпростішою популярною прикрасою є декоративна рамка, прикрашена різними орнаментами, які кріпляться катушками зі змотаного дроту. Деякі майстри здатні створювати дуже хитромудрі та делікатні конструкції за допомогою техніки плетіння, яка є досить трудомісткою. Обгортання дротом вимагає часу та практики для засвоєння.

Залежно від конструкції виробники можуть використовувати кілька різних видів дроту. Для простих каркасних конструкцій вони можуть обрати товстіший переріз, тоді як хитромудрі ткани конструкції вимагають більш тонких дротів. Виробникам також потрібно буде взяти до уваги характер дроту для свого проекту. Наприклад, м'який дрот буде набагато легше обмотати багато разів, ніж повний твердий дрот, проте такий виріб також може не бути стійким за формою.

Прикраси з намистин можуть вважатися одними з найпростіших, а водночас найскладніших ювелірних конструкцій, залежно від технологічної складності самих намистин і матеріалу, з якого вони виконані. При створенні браслетів та коралів дизайнери використовують намистини, нанизуючи на одній нитці. Деякі з цих намистин можуть містити літери або цифри для персоналізації, намистини у забавній формі, що демонструють інтереси, або велику кількість

дрібних намистин, які доповнюють центральну велику. Однак, маючи трохи практики та деякі дуже крихітні намистини, виробники можуть створювати більші та складніші проекти. На ринку доступна велика кількість намистин з різноманітних матеріалів, у тому числі зі срібла, золота чи інших дорогоцінних металів. Виробники також використовують мідні намистини, намистини з дорогоцінних каменів, кришталеві намистини, намистини, виготовлені з глини або дерева чи інших природних матеріалів.

Найцікавіше, що намистини можна включити до більшості видів ювелірних виробів як акценти. Коралі з намиста – альтернатива простому ланцюжку для підвішування вашого центрального об'єкта.

Скляні намистини – один з найскладніших і ніжних видів намистин ручної роботи. Художники, які працюють на газовому пальнику, використовують склонитку, кольорову крихту та цілий ряд матеріалів і інструментів для декорування. Більше про скляні намистини у розділі "Технологічні особливості виконання скляних прикрас".

Ручне тиснення (чеканка) – один із найпопулярніших видів прикрас ручної роботи сьогодні – дозволяє автору легко створювати персоналізовані ювелірні прикраси для клієнтів. Для цього потрібні лише прості інструменти та техніки, тому починати не важко. Елементи біжутерії створюються шляхом набивання важким молотком та долотом з різними кінцівками на металевій заготовці. Більшість з цих інструментів доступні як любителям, так і професіоналам. Оскільки такій обробці піддається більшість видів металів, ви можете самостійно обирати цінову категорію виробу. Алюмінієві або мідні заготовки є одними з найдешевших варіантів і доступні у багатьох магазинах. Коли виробник впевнений у своїх навичках, він може отримати заготовки зі срібла та 14-каратного золота вищої якості. На ринку можна знайти заготовки, доступні в різних формах, включаючи алфавіт, тварин, людей, фігури, святкові теми тощо. Гравіювання прикрас ручної роботи дозволяє отримати більше деталей у проекті. Однак це також вимагає більших навичок та / або спеціального обладнання. Зазвичай ця техніка займає досить багато часу та вимагає практики. Лазерне гравіювання – це один доступний варіант, хоча може бути коштовним у залежності від обраного матеріалу. Лазерний гравер використовує промінь світла, що відбивається через дзеркала, щоби створити проект на бажаному матеріалі. Використовуючи програму, виробник може створювати або завантажувати індивідуальні проекти для гравіювання. Цей прийом забезпечує високу точність і детальність. Таким чином є можливість створити більше деталей за однаковими або подібними проектами за короткий час. Тут необхідно насамперед ознайомитися з можливостями виробника та вимогами до підготовки проекту.

Намисто "Конфетті", Brinker&Eliza, США

ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ СКЛЯНИХ ПРИКРАС

Працюючи над завданням, студент зіштовхується з проблемою вибору засобів, здатних найбільш чітко виразити зміст, донести до глядача основну ідею твору, трансформуючи це на специфічну мову художнього скла. Тому велике значення в роботі над завданням приділяється саме матеріалу. На цьому етапі студенти починають займатися в майстерні холодної обробки скла, майстерні художнього розпису, роблять проби в гуті та техніці термічного формування тощо.

Декорування скла термічною обробкою у муфельних печах.

Термоформаж (з англ. Kilnforming) передбачає спосіб створення різного роду композицій (готових прикрас чи їх елементів), шляхом термічної обробки скла у муфельних печах під впливом дії температури від 600 до 900 ° С. Важливим при роботі в даній техніці є врахування коефіцієнта теплового розширення (КТШ). Якщо ігнорувати цю вимогу під час роботи, то в процесі спікання, між склом з різним показником КТШ утвориться внутрішнє напруження, що у переважній більшості випадків призведе до порушення цілісності виробу (від утворення сколів до повного руйнування). Одним із найбільш поширених виробників скла для фюзингу, є компанія Spectrum Glass, яка використовує систему "system 96". Суть технології полягає в тому, що на цілісному шарі скла збирається зображення зі шматочків безколірного чи кольорового скла, скляної крихти, склодроту, тощо. Потім скло розігрівається в муфельній печі і спікається в суцільний шар. Можна зробити зображення об'ємним і опуклим, а також домогтися зворотного і зробити його майже плоским. У результаті з'являється бажана фактура, утворюється потрібна товщина і рельєф скляного виробу.

Ф'юзинг (з англ. fuse – плавити, сплавляти) – загальноновживаний термін техніки спікання.

Попереднє зображення може бути виконане:

- а) з елементів скла або склодроту – метод мозаїки;
- б) способом присипання крихтою безколірного чи кольорового скла;
- в) способом присипання кольоровими склопорошками;
- г) з використанням інших матеріалів (наприклад, мідним або латунним

дротом чи пластинами, яким надається форма задуманого зображення, яка спікається між склом).

Декорування скла силікатними фарбами.

Техніка розпису на склі передбачає нанесення задуманого зображення силікатними фарбами на поверхню скла. Характер рисунка може бути графічним (у цьому випадку зображення наноситься пензлем, пером тощо). Окремою технікою декорування скла силікатними фарбами можна вважати заливку, розмивку, накладний мазок, розпилення фарби аерографом, метод продряпування фарби, а також шовкографію, декалькоманію, фотодрук. У деяких випадках можливе використання трафаретів. Перед початком роботи на склі перш за все необхідно знати вид і властивості скла, властивості пігментів (покривна здатність, температурний режим відпалу), приготування зв'язуючих матеріалів, способи нанесення рисунку, інструменти та прилади для роботи. Скло розписують фарбами, що представляють собою тонкозмелене кольорове скло або суміш легкоплавкого скла з кольоровими компонентами. Таким чином, при виробництві силікатних фарб для розпису скла вибирають таке співвідношення всіх компонентів, щоби температура випалювання фарби на склі в муфельній печі була в межах 560-580°C. Тому повинно діяти основне правило – коефіцієнти термічного розширення мають бути приблизно однакові. В протилежному випадку будуть виникати напруження між склом і фарбою, що призведе до розтріскування фарби.

До техніки розпису також належать:

- а) розпис кольоровими люстрами: при декоруванні скляних прикрас люстрові покриття можна поєднувати з розписом силікатними фарбами, високими емалями, матфоном, різними способами механічної обробки скла (хімічне травлення, гравірування та ін.);
- б) накладання матових фонів (фарба-матфон);
- в) високі емалі (рельєфне покриття фарбами);
- г) декорування кольоровими дифузійними пастами (кольорові протрави або цементуючі пасти);
- д) декорування скла дорогоцінними металами;
- е) металізація (напилення металів срібла, алюмінію, титану, заліза).

Декорування скла механічною обробкою.

Техніки механічної обробки скла – шліфування, гранування, різьблення, гравірування, полірування, ультразвук та піскоструменева обробка – застосовуються на готовому виробі і дозволяють отримувати декор у виді рельєфу або контррельєфу.

Шліфування передбачає зняття гострих країв на торці скла чи нерів-

них поверхонь, які виникають у процесі роботи. При шліфуванні оброблені місця стають однорідно матовими для подальшого декорування. Гранування – це спосіб декорування, при якому знімаються певні прошарки скла з зовнішніх поверхонь за допомогою алмазного колеса. Алмазне колесо може мати різний кут загострення, від якого залежить товщина і глибина лінії-врізу. У свою чергу, форма ліній-врізів залежить від профілю загострення колеса. При декоруванні таким способом можна отримувати чіткі прямі лінії – грані, а можна досягати контррельєфних рисунків у вигляді різних за величиною заглиблень (офактурених або відполірованих). У цьому способі декорування слід мати на увазі оптичні якості скла. Гранування можна поєднувати з різними видами різьби. Гранування тонких деталей скловиробів виконують на станках, призначених для виконання різьби на склі.

Різьблення – це техніка нанесення на вироби зі скла зображень за допомогою абразивних кругів, закріплених на вал верстата. Внаслідок переломлення і відбивання світла на полірованих поверхнях, вирізьблених у склі глибоких ліній, виникає яскрава гра світла. Широке застосування має різьба клиновидного профілю – алмазна різьба. При виконанні ввігнутих криволінійних прорізів отримують цікавий оптичний ефект лінз. Ефект ввігнутих лінз можна отримати при застосуванні широких кругів (30-50 мм). При виконанні рисунків лінії утворюють зірочки з багатокутниками – «каменями», які є традиційними при виконанні алмазної різьби. Гравірування – це техніка декорування скла, яка проводиться мідними коліщатками та абразивними кругами невеликих розмірів. Є декілька видів гравірування: пластичне (глибоке і рельєфне), гравірування ліній, гравірування і гранення кругом, ультразвук і лазерним променем. Ця техніка дозволяє отримувати зображення, які відрізняються тонким деталізованим моделюванням і надають виробу особливо естетичної цінності. В залежності від художнього задуму, зображення може мати матову або глянцеvu (відполіровану) поверхню. Пластична виразність гравірованого рисунка вдосконалюється шляхом полірування окремих елементів рельєфу на полірувальних кругах крокусом і пемзою, а також полірувальною щіткою.

Піскоструменева обробка – це спосіб декорування скла, який здійснюється в герметичній камері за допомогою пістолета, який подає під тиском твердий абразивний матеріал. Такими абразивними матеріалами можуть бути зерна корунду різної фракції. Базується на руйнуванні гладкої (глянцевої) поверхні скла. Методом піскоструменевої обробки можна отримувати повністю матові поверхні, так і її окремі частини (за

допомогою трафарета). Декорована поверхня може бути як дрібнозернистою (ніжна матова поверхня) так і грубозернистою (виражена фактурна поверхня), в залежності від сили струменю та фракції. Піскоструменеву обробку можна поєднувати із різьбленням, розписом силікатними фарбами та іншими видами декору на склі.

Декорування скла гутним способом та технікою обробки на пальнику.

Принцип штампів в скляних прикрасах передбачає відтискання в гарячому склі у вигляді певних елементів декору на гарячу поверхню скляної форми. Форма для штампів виготовляється найчастіше з металу, графіту чи інших вогнетривких матеріалів, що сприяє чіткості контурів декоративного елемента.

Технологія художньої обробки скла в полум'ї газового пальника (англ. lampwork) полягає в тому, що у полум'я повітряно-пропанового, кисневого, водневого або плазмового пальника впроваджується прут скла певного кольору або трубка. Скло починає сплавлятися в намистину чи інший фігурний виріб, до якого також додаються різні кольори скла. Температура, необхідна для роботи зі склом 800-1200 °С, у залежності від виробника скла. Більшість намистин зі скла виготовляють за цією технологією. Метод роботи з пальниками є найтрудомісткішим методом виготовлення скляних намистин, адже кожна намистина повинна бути сформована індивідуально. Використовуючи пальник для нагрівання, спеціальні стрижні і трубки нагрівають до розплавленого стану і обертають навколо металевого стрижня доти, доки не буде досягнута бажана форма. Кілька шарів скла різного кольору використовують для отримання бажаного ефекту. Після того, як намистина повільно охолоджується, вона знімається зі стрижня, і на його місці утворюється необхідний отвір для подальшого нанизування.

Сережки "Скляні обручі", Annika Inez, США

Сережки "Сардинки", Alexa de la Cruz, Мексика

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СВІТОВОМУ ДИЗАЙНІ СКЛЯНИХ ПРИКРАС

Скляні ювелірні вироби займають надзвичайно помітне місце у творчості найвідоміших дизайнерів сучасності. Від Меріам Нассір Заде в Нью-Йорку до лондонського улюбленця моди Аліг'єрі, здається, ніби мода повернулася до концепції виготовлення реліквій, модних ювелірних виробів – предметів, які не лише слід носити, але й за якими потрібно трепетно доглядати. Відчувається, що дизайнерів приваблює універсальність матеріалу і вони із задоволенням експериментують. Сучасні дизайнери коштовностей опираються на багату історію виготовлення ювелірних виробів зі скла. Його включення безпомилково робить антикварні та нові предмети цілком сучасними. Франческа Вілла (Francesca Villa, Італія) занурюється в історичну ювелірну скриньку у своїх проектах перснів, виготовлених з використанням венеціанських скляних намистин початку XIX століття. Давно ціновані за свою красу скляні намистини часто становили форму валюти для племен на аф-

риканському континенті, які замовляли у європейських дослідників. Художниця, яку спокушає унікальне плямисте покриття намистин, використовує золотий стержень, обшитий діамантами, щоби прикріпити одну намистину до стрічки, створюючи кільце. Монтуючи плоску основу внизу стрічки, вона дозволяє персневі стояти окремо – самодостатня мініатюрна скульптура.

"Мене приваблює скло завдяки його здатності бути одночасно сміливим і ледь присутнім – воно і мінімалістичне, і максималістське", – стверджує ювелір з Нью-Йорка Аніка Інез (Annika Inez, США). Її скручені петлі зі скла вказують на здатність матеріалу здаватися застиглим у часі, перебуваючи між двома станами рідини і твердого тіла. Дизайнерка стверджує, що на виконання скляних прикрас її надихає творчість шведської художниці, відомої дизайнерки підприємства Коста Бода, Аси Юнгнеліус (Asa Jungnelius), чії сміливі та відверті проекти демонструють крихкість скла (іл. 5). Американська проектантка витримує притаманну їй проектам абстрактну форму ювелірних виробів у матеріалі, який віддзеркалює аморфність і крихкість власним характером.

Перстень з колекції "Мессенджер", скло з вторинної переробки, Cled, США

Підвіски з колекції "Мессенджер", скло з вторинної переробки, Cled, США

Надзвичайно популярними останнім часом стають тенденції використання в модній індустрії матеріалів, які піддаються вторинній переробці. Скло – матеріал, який не тільки не наносить значної шкоди довкіллю під час виробництва, але й досконало надається на рециклінг. Марка "Клед" (Cled) із Лос-Анджелеса (США) належить до лідерів продукції прикрас, повторно використовуючи вжиті скляні предмети. CLED походить від слова Recycle(d), відображаючи значення повторно переробленого. Фірмове гасло: "Свідомий спосіб життя, доброзичливий до Землі та етичний дизайн".

Фокус дизайнерів "Клед" на виконанні витривалих ювелірних виробів привела їх до органічного акценту на такому матеріалі як скло. Це екологічно чистий матеріал, а це означає, що його можна переробляти нескінченно без шкоди довкіллю. Скляні пляшки з безліччю відтінків і візерунків використовуються до створення проектів з абстрактними аморфними контурами, у формі овальних петель, квіток тощо.

У проектах відомих трендів помітні різні мистецькі вирази, від скульптурних та елегантних у Maryam Nassir Zadeh та Alexa de la Cruz до більш грайливих від Sandralexandra з її ніжними фруктовими елементами. Якщо прикраси популярної британсько-іспанської дизайнерки Sandralexandra виконані в технології обробки на пальнику, то популярна серія американсько-мексиканської компанії Tuza "Фруктовий салат" виконана з дрібного бісеру.

ВИСНОВОК

Історія біжутерії сягає глибини віків і поряд з ювелірними виробами проходить різні етапи: то занепадаючи, то знову розквітаючи й займаючи належне місце у світі моди. Скляні прикраси відіграють важливу роль у розвитку ювелірного мистецтва. Починаючи від єгипетського намиста, через венеціанську філігрань, скло продовжує бути незамінним матеріалом для створення біжутерії – від стразів до авторських ексклюзивних речей. Неповторні властивості скла – його прозорість, чистота, різноманітність кольорової гами, пластичність у гарячому стані та простота холодної обробки – дають необмежений простір для творчої фантазії дизайнерів.

У сьогоденному світі моди стійкість матеріалів є однією з найактуальніших тем, де скло має право займати дуже доречне місце. Виготовлення скляних виробів займає час і вимагає значної вправи, але саме це робить їх такими привабливими. Найменша недосконалість у виконанні виробів з художнього скла – це те, що робить кожен екземпляр унікальним. Відчуття тендітності та крихкості, яке виникає у людини при носінні скляної прикраси, викликає емоційне відображення нашого сучасного культурного та соціального життя.

Суперечності, властиві склу, давно захоплюють ювелірів, яких приваблює багатство можливостей цього матеріалу. Сьогодні стабільна альтернатива класичним ювелірним виробам з металів і каміння – скляні прикраси – виготовлення яких має значно менший негативний вплив на навколишнє середовище.

► Комплекти прикрас у формі фруктів, Sandral Alexandra, Великобританія/Іспанія
Сережки з колекції "Фруктовий салат", Tuza, Мексика / США

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Врочинська Г. Українські народні жіночі прикраси XIX – початку XX століть. – Київ, Родовід, 2007.
2. Станкевич М. Протодизайн, концепції і морфологія дизайну / Михайло Станкевич // Нариси з історії українського дизайну XX століття. – Київ : НАМУ, 2012. – С. 122–131.
3. Технологія скла : навч. підручник [для студентів вузів] : у 3 ч. Ч. II: Основи технології скляної маси / [ред. Й. Ящишин]. – Львів : Растр-7, 2004. – 249 с.
4. Украинская советская энциклопедия. — Том 3. — К.: Главная редакция украинской советской энциклопедии, 1980. — 543 с.
5. Энтелис Ф. Формование и горячее декорирование стекла. Учебное пособие для специальности 2222 / Ф. Энтелис. – Ленинград, 1982. – 139 С.
6. Якуб'як М., Мартинюк С. Короткий словник термінів склярства (англійсько-німецько-французько-український) / Маркіян Якуб'як, Святослав Мартинюк. – Львів : ЛНАМ, 2007. – 32 с.
7. Corning Museum of Glass [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.cmog.org/>
8. Dolez A. Glass Animals. 3500 years of artistry and design / A. Dolez. – New York: Harry N. Abrams, Inc., publishers, 1988. – 224 p.
9. Frantz S. Contemporary Glass / S. K. Ftzat. – Corning : Corning Museum of Glass, 1989. – 264 p.
10. Iittala. Iittala – Scandinavian design from Finland [Електронний ресурс] / Iittala – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iittala.com/about-us>.
11. Kosta Boda [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kostaboda.com>
12. Oldknow, Tina, Russel, Cristine. Voices of Contemporary Glass: The Heineman Collection. – Hudson Hills, 2009. – 382 p.
13. Strauss, Cindi, Eliot, Rebecca, Silbert Susie J. Pioneers of Contemporary Glass: Highlights from the Barbara and Dennis DuBois Collection (Museum of Fine Arts, Houston), Museum of Fine Arts, Houston, 2009. – 96 p.
14. Zerwick C. A short History of Glass / C. Zerwick. – Corning : Corning Museum of Glass, 1990. – 112 p.
17. Сергій Литвиненко. «Технологія ф'юзингу». - Київ: Вітражна майстерня, 2005.
18. Bullseye Glass Co., Contemporary Kilnformed Glass. - New York, 1992
19. 2000 Lifetime achievement award. Klaus Moje., dir by Penny Berk, Cynthia Sharp, Elizabeth Byrd, Kathleen Lester, Tina Oldknow. Glass Art Society. 2000 Journal, - p.46-53.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. <http://newsdaily.com.ua/aksesuari/bizhuteriya/3654-bizhuteriya-z-muranskogo-skla.html>
2. <https://ukranimals.ru/pitannya-vidpovid/39334-lempvork-istorija-pohodzhennja-materiali-dlja.html>
3. <https://honchar.org.ua/p/ukrajinski-narodni-prykrasy-z-biseru/>
4. <http://murano-tommasi.com/pages/Murano>
5. <https://diademagrand.com.ua/blog/istoriya-ukrasheniy-trudnyy-put-bizhuterii-k-sovremennoy-deystvitelnosti>
6. <https://francescavilla.it>
7. <https://annikainez.com>
8. <https://alexadelacruz.com>
9. <https://mnozstore.com>
10. <https://sandralexandra.com>
11. <https://brinkerandeliza.com>
12. <https://www.theclcd.com>
13. <https://alighieri.co.uk>
14. <https://leighmiller.us>
15. <https://tuzajewelry.com>

Скляні прикраси, термічне формування, II курс ОР Бакалавр, 2017 р.

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Розробити ескіз скляної прикраси на обрану тему.
2. Виконати модульний елемент прикраси методом мозаїки, використовуючи техніку термічної обробки скла.
3. Розробити декор для прикраси на флористичну тематику технікою розпису силікатними фарбами.
4. Виконати геометричний орнамент на елементі прикраси використовуючи метод гравірування.
5. Виконати елементи намиста використовуючи пошаровість різнокольорового скла в техніці обробки на пальнику.
6. Виконати скляні прикраси, використовуючи техніку Тіффані.
7. Виконати набір скляних прикрас використовуючи поєднання з іншими матеріалами.
8. Розробити проект скляних прикрас, використовуючи матеріали, які імітують скло.
9. Виконати проект скляних прикрас із застосування матеріалів з вторинної переробки.

Скляні прикраси, комбінування матеріалів, II курс ОР Бакалавр, 2012 р.

Сережки "Потрійні скляні кільця", Leigh Miller, США

Бокотей Михайло Андрійович
Принада Орест Богданович

Дизайн скляних прикрас

Методичні рекомендації

**КАФЕДРА
ХУДОЖНЬОГО СКЛА**

**GLASS ART
DEPARTMENT**

Дизайн, верстка: Михайло Бокотей

Літературне редагування: Наталія Бенях, Світлана Гринчишин

Кафедра художнього скла ЛНАМ
79011 Львів, вул. Кубійовича 35а
glass@lnam.edu.ua www.lnam.edu.ua

Львівська
національна
академія мистецтв